
Литвиненко І. С., Хотєнов І. М. (Миколаїв, Україна)
СИНДРОМ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ЛІКАРІВ-ХІРУРГІВ
ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОГО ВІДДІЛЕННЯ

У тезах висвітлені синдром «вигорання», причини, які призводять до його виникнення у лікарів-хірургів конкретної спеціалізації.

Lytvynenko I., Khotenov I. (Mykolaiv, Ukraine)
THE EMOTIONAL BURNOUT SYNDROME AMONG THE SURGEONS
OF THE MAXILLA-FACIAL DEPARTMENT

The theses elucidate the burnout syndrome and reasons that cause it among the surgeons of the specific specialization.

Найбільш часто емоційне вигорання виявляється у представників соціономічних професій, тобто у так званих «комунікативних» професій (В. В. Бойко, Н. Є. Водоп'янова, О. Н. Гнездилова, Н. В. Грішина, Л. М. Карамушка, С. Д. Максименко, В. О. Орел, Е. В. Старченкова, M. Burish, H. J. Freudenberger, M. Leiter, C. Maslach та ін.), які знаходяться у інтенсивнішому і тісному спілкуванні з клієнтами, пацієнтами, перебувають в емоційно насиченій атмосфері під час надання професійної допомоги. В українській психологічній енциклопедії «емоційне вигорання» як феномен характеризується як «певний психічний стан, що проявляється у відчутті емоційного спустошення та втоми від власної роботи, що може призвести до цілковитого регресу духового розвитку» [2, с. 53]. Такий стан негативно позначається на здоров'ї фахівця, ефективності його трудової діяльності.

Природа феномена емоційного вигорання є достатньо складною і містить три основні складові (тривимірний синдром): 1) емоційне виснаження; 2) деперсоналізацію; 3) редукцію професійних обов'язків.

У наш час синдром емоційного вигорання розуміється як професійна криза, пов'язана з роботою в цілому, а не тільки з міжособистісними взаєминами в її процесі. Виділяють чинники, що сприяють розвитку синдрому емоційного вигорання або, навпаки, гальмують його. Їх об'єднують у два великі блоки: особливості професійної діяльності й індивідуальні характеристики самих професіоналів. Так, у праці Л. М. Карамушки і Т. Зайчикової систематизовані основні діагностичні методики вивчення цього синдрому, особливості його протікання.

Синдром емоційного вигорання медичних працівників та питання їхнього психологічного здоров'я є актуальною проблемою психології професійного здоров'я [1], оскільки, здоров'я українського суспільства сьогодні далеко від благополуччя, а тому на медичних працівників покладена велика відповідальність за надання якісної медичної допомоги різному контингенту пацієнтів. Це означає, що до особистості лікаря, висуваються нові, більш високі вимоги, адже від його стресостійкості, психічної рівноваги

залежить результат його роботи – надання якісної медичної допомоги, здоров'я окремої людини, а значить і здоров'я нації. Медична діяльність через перенасичення її стресогенними факторами вимагає від професіонала-медика потужних резервів самовпорядкування і саме тому, вона належить до найбільш напружених в емоційному плані видів праці. Професія медика належить до групи, яку А. С. Шафранова називає «професії вищого типу», за ознакою «необхідності постійної роботи людини над собою», рефлексії на змісті предмета своєї діяльності.

У нашому дослідженні ми здійснили спробу конкретизувати, що саме впливає на виникнення синдрому «вигорання» у практикуючих лікарів-хірургів щелепно-лицевого відділення. Базою дослідження була Миколаївська обласна лікарня, щелепно-лицеве відділення. Був досліджений контингент лікарів зазначеного відділення, серед яких – 21 жінка і 4 чоловіка, середній вік цих спеціалістів – 38 років, а загальний стаж роботи – п'ятнадцять років. Зазначимо, що праця лікаря хірурга має деяку специфіку, яка може бути значущою для виникнення синдрому «вигорання» спеціалістів.

90% лікарів в ході індивідуальних бесід проговорили, що взаємостосунки з пацієнтами (взаємодія в діаді «людина – людина» залежить від якостей як першої так і другої), які відчувають біль, бояться медичного втручання, напружені, часто агресивно налаштовані, ставляться з недовірою, мають різний рівень соціального статусу, інтелекту створюють постійне високе напруження.

Також 95% лікарів підкреслили про свою підвищену відповідальність за результат своєї роботи, а вони, у прямому сенсі, на обличчі пацієнта, відповідальність за життя людини, стан її здоров'я (лікар несе моральну та юридичну відповідальність, незалежно від того, за яких обставин може статися прикрий випадок).

100% лікарів зазначили, що негативно позначається і повсякденна професійна рутинна, тісне спілкування з алко- та наркозалежними, людьми з девіантною поведінкою тощо і особливо те, що їм бракує естетичних вражень, оскільки вони щодня бачать зображені, скалічені обличчя.

80% опитаних лікарів зазначили, що на їхнє психологічне самопочуття істотно впливають психологічні, фізичні перевантаження, пов'язані з особливостями режиму роботи.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок: синдром емоційного вигорання – це, перш за все, суб'єктивні переживання (внутрішні), тобто на перше місце виходить особистісний фактор фахівця. Психологічна допомога лікарям повинна бути особистісно-орієнтованою, комплексною, спрямованою на корекцію психічного стану, відновлення психологічного комфорту у кожного лікаря-хірурга, що забезпечить йому ефективне, успішне професійне довголіття.

ЛІТЕРАТУРА // ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Психология здоровья : учебник для вузов / [под ред. Г. С. Никифорова]. – СПб.: Питер, 2003. – 607 с.

2. Психологічна енциклопедія / [автор-упорядник О. М. Степанова]. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с.

Серга О. О., Бучацька С. М. (Вінниця, Україна)

**ВІРТУАЛЬНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА
КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ**

В статті висвітлено особливості віртуального спілкування, його види, цілі та функції в житті сучасної молоді та обґрунтовано необхідність вивчення негативного впливу віртуального спілкування та залежності від нього.

Serga O., Buchatska S. (Vinnytsia, Ukraine)

**CYBER COMMUNICATION AS A SPECIAL FORM OF
MODERN YOUTH COMMUNICATIVE INTERACTION**

The article deals with the features of cyber communication, its kinds, purposes and functions in the modern youth life. It has been justified to provide the study of negative impact of cyber communication and addiction to it.

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій, розширення меж міжособистісного спілкування, і наростаючої глобалізації сучасна людина прагне мобільності, безперешкодного доступу до джерел інформації, і реалізує свої прагнення засобами спілкування, яке може поєднувати у собі як риси реальності так і віртуальності. У свою чергу віртуальний простір не лише створює умови для різноманітних проявів особистості під час спілкування, але й призводить до якісно іншого ставлення до життя та зумовлює особистісні трансформації людини. Незважаючи на те, що Інтернет є потужним засобом віртуального спілкування, науковці в області психології та соціології б'ють на сполох, вказуючи на негативні тенденції, внаслідок яких формується новий тип особистості з техногенним мисленням, чіє життя так чи інакше нерозривно пов'язано з Інтернетом. У такому баченні проблема віртуального спілкування та психологічних аспектів комунікативної взаємодії у кіберпросторі набуває особливої значущості та потребує нагального вирішення з урахуванням позитивного і негативного впливу тривалого віртуального спілкування на особистість людини.

Дослідження віртуального спілкування молодих людей у кіберпросторі протягом тривалого часу залишались поза увагою вчених. Лише окремі аспекти віртуального спілкування, зокрема його характеристики та основні функції вивчали Г. І. Остапенко, А. С. Тончева, О. Є. Войскунський, С. В. Зайцева, В. В. Мартинюк, О. Є. Жичкіна. На важливість кіберспілкування вказували М. Л. Смұльсон, О. Є. Войскунский, натомість А. А. Засекін, О. В. Камінська, К. В. Музиченко вивчали психологічну